

bijgevoegde tekeningen.

Summary:

A description is given of *Agaricus macrosporus* (F.H. Møller & J. Schaeff.) Pilat, which was found on several places in grasslands of the Eempolder between Baarn and Eemnes and in the Kromme Rijn area near Utrecht. The species also occurred under fruit-trees in fairy rings and in one case under Poplar.

Literatuur:

- Essette, H. (1958). *Psalliota macrospora* Møller & Schaeffer. Bull. Soc. Mycol. France, Suppl. au T. 74, Atlas Pl. CXIV en CXV.
- Heinemann, P. (1977). Les Psallioties. Les Naturalistes Belges 58, 6 en 7: 145-165.
- Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). Flora analytique des Champignons supérieurs. Paris.
- Møller, F.H. (1950-1952). Danish *Psalliota* species. Friesia 4: 1-60 en 132-220.
- Pilat, A. (1951). The bohemian species of the genus *Agaricus*. Acta Musei nationalis Pragae 7B, 1; Botanica: 1-142.

EEN MYCOLOGISCH WEEKEINDE OP MÖN (DENEMARKEN)

M.E. Noordeloos

Rijksherbarium
Leiden

Het eiland Mön is één van de meest oostelijk gelegen eilanden van de Deense archipel. Het is d.m.v. een vaste brug verbonden met het eiland Sjaelland, waarop de hoofdstad Kopenhagen ligt. In het westelijke, lage deel, vertoont Mön veel overeenkomst met het landschap van Sjaelland en het zuidelijker gelegen eiland Falster: vlak en voor het grootste deel in cultuur gebracht. Dominierend zijn de suikerbietenvelden. Naar het oosten wordt het landschap geleidelijk aan heuvelachtiger en ten slotte kulmineren

de heuvels in de beroemde kliffen die tot 128 m uit de Oostzee oprijzen. Een ongewoon en spektakulair gezicht, hetgeen aanleiding geeft tot een grote stroom toeristen in de zomermaanden.

De kliffen bestaan voor een groot deel uit kalkafzettingen die vóór de ijstijden in zee werden gevormd. Het oprukkende landijs stuwde deze kalkrijke laag op tot de hoogte van de huidige kliffen. Het gesteente is zeer zacht zodat regen en wind een sterke eroderende werking uitoefenen. De kliffen worden bekroond door één van de mooiste beukenbossen van Denemarken, afgewisseld met naaldhoutplantages en jeneverbes-struwelen. Vooral het beukenbos bezit een rijke ondergroei van anemonen (o.a. *Anemone hepatica*) primula's, orchideeën (*Orchis purpurea*), Christoffelkruid en Onze-lieve-vrouwe-bedstro. Vooral in het voorjaar, als alles in bloei staat is het een genot in deze bossen te wandelen.

Echter, deze rijke begroeiing kennende, besloten Tom Kuyper en ik half oktober 1977 Mön te bezoeken in de verwachting dat zo'n mooi gebied ook op mycologisch gebied interessante zaken zou kunnen opleveren. Welnu, hierin werden we niet teleurgesteld.

Het kontinentale karakter van het klimaat ter plaatse was er de oorzaak van dat we werden gekonfronteerd met het late-herfst aspect van de mycoflora. De grote mycorrhiza vormende groepen als *Russula*'s, *Lactarii* en *Cortinarii* ontbraken vrijwel geheel. Daarentegen waren aspect-bepalend voor het bos de grote heksenkringen van *Clitocybe nebularis* en *C. geotropa*. Minder opvallend, maar in duizendtallen aanwezig waren *Marasmius alliaceus* en een prachtige *Mycena*; *M. crocata* (Schröd. ex Fr.) Kumm. Deze soort is (nog) niet in Nederland gevonden, maar goed bekend van de ekskursies van de N.M.V. naar b.v. het Teutoburgerwoud en de Ardennen. Hij behoort tot de groep van de melksteel-mycena's, zoals de bij ons algemene *M. galopus*. Een korte karakteristiek:

Hoed tot 20 mm breed, klok- tot kegelvormig, zeer variabel van kleur van bleek- tot diep olijfbraun, vaak met een rossige tint. Lamellen $\pm$ 20, inegaal met meestal 3 lamellulae tussen elk paar, bijna vrij, buikig, wittig. Steel 20-80 x 1-2 mm, recht en stevig, bleek- tot okerbruin aan de top, naar de basis donkerder wordend, aan de voet met witte, harige myceliumvlok aan het substraat (dood hout en blad) gehecht. Steel, lamellen en hoedvlees sterk saffraan-oranje melkend bij kneuzing.

Het bos leverde tal van soorten, waaronder één oud exemplaar van *Strobilomyces loccopus* (Vahl. in Fl. Dan ex Fr.) Karst. (syn.: *S. strobilaceus*), de Schubbige boleet, erg schaars in Nederland; diverse *Clitocybe*'s, *Tricholoma lascivum*; diverse *Marasmius*-achtigen, zoals *Micromphale foetidum*, *Oudemansiella mucida* (zeer talrijk was een opvallend grijze vorm op afstervende beuken aan de rand van de kliffen), *Marasmius epiphyllus*, *M. lupuletorum* en *M. wynnei*. Laatstgenoemde in grote heksenkringen.

Van de *Mycena*'s is, naast de al genoemde *M. crocata*, *M. polyadelpha* (Lasch) Kühn. vermeldenswaard, temeer daar deze soort niet voorkomt in de recent verschenen checklist van de Deense plaatjeszwammen.

Roze-sporigen waren niet in grote aantallen aanwezig, we noteerden *Rhodophyllus cetratus*, *R. nidorosus* en *R. tenuipes*, *Coprinus picaceus* (Bull. ex Fr.) S.F. Gray, de Spechtinktzwam vonden we verschillende malen, echter steeds een enkel, geïsoleerd exemplaar.

Tot onze verrassing troffen we in Lilleskov op beukenstronken de prachtige *Pholiota muelleri* (Fr.) Orton. Deze soort, die we vorig jaar tijdens de werkweek van de N.M.V. in Detmold op twee verschillende plaatsen vonden, is beslist niet algemeen. Dien Tjallingii-Beukers (1977) beschreef bovengenoemde vondsten recentelijk in de Westfälische Pilzbriefe. Omdat dit tijdschrift niet tot ieders beschikking staat, geef ik hierbij een beschrijving van de Deense vondst: Hoed 45-65 mm breed, jong halfbolvormig met een wat spits centrum, later uitspreidend tot plankonveks, aan de rand citroen- tot goudgeel, naar het centrum toe donkerder, kleverig-slijmerig, dicht bezet met spitse, driehoekige zwartbruine schubjes, in concentrische ringen, in het centrum opstaand en dan buiten de slijm laag stekend, naar de rand toe vaak aangedrukt, rand sterk omgerold en met gele velumresten behangen of zelfs nog verbonden met de steel. Lamellen dicht opeen b.v. 90 hele lamellen met 1-4 lamellulae per paar, iets versmald, uitgebocht aangehecht, smal, bleekgeel. Steel 40-150 x 13-17 mm, sterk naar basis versmallend, top bleekgeel naar de basis met donkerder tot oranje-, goud- of bruin-geel, droog, top met annuliforme zone, daaronder met aangedrukte of iets afstaande gele tot bruinzwarte schubjes en vooral naar de basis met bruine lengtevezels. Vlees bleekgeel in hoed en steeltop, naar de basis van de steel goudgeel. Geur en smaak mild.

De soort verschilt van *P. adiposa* in de opstaande schubjes op de hoed en de droge, niet kleverige steel. Lange (1940) beschrijft *P. squarroso-adiposa*, een soort, zoals de naam al zegt, intermediair tussen *P. squarrosa* en *P. adiposa*. Deze soort verschilt van *P. muelleri* vooral in het feit dat de schubjes op de hoed aangedrukt zijn en geheel in de slijm laag opgenomen.

Buiten het bos brachten we een bezoek aan een groot jeneverbessstruweel op de N. en W. hellingen van de achter de kliffen gelegen heuvels. Het is een beweid struweel met verspreide Jeneverbessen, hier en daar gemengd met rozen en Kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*). De harde wind en de kou waren er de oorzaak van dat er geen grote aantallen paddestoelen te vinden waren. Het meest talrijk waren *Rhodophyllus sericeus* (Bull. ex Fr.) Quél., *Clitopilus cretatus* (Bk. & Br.) Sacc., de knotszwam *Clavulinopsis*

corniculata (Schaeff. ex Fr.) Corner, *Lepista personata* (Fr. ex Fr.) Cooke en *Leucoagaricus cretaceus* (Bull. ss. Locquin). Een viertal *Hygrophorus*-soorten: *H. niveus*, *H. psittacinus*, *H. pratensis* en *H. conicus* karakteriseren het terrein als *Hygrophorus*-grasland.

De belangrijkste vondst van die dag en waarschijnlijk zelfs van het hele weekend was een kleine, onopvallende *Rhodophyllus*: *Nolanea hirta* Vel. behorende tot de groep van *R. dysthales* (Pk.) Romagn. (*Pouzaromyces* Pilát = *Pouzarella* Mazzer). Velenovsky beschreef *N. hirta* uit xerophile graslanden op kalk in Tsjechoslowakije, een standplaats die veel overeenkomst vertoont met de onze.

Beschrijving: Hoed 10 mm breed, konisch met afgeknotte top, donker goudbruin-sepia, niet hygrofaan, niet gestreept, glanzend-satijnig, geheel afstaand harig schubbig, randzone gevoord, rand geschulpt. Lamellen inegaal, 18 hele met 1 lamellula per paar, wijd uiteen, uitgebocht aangehecht met tandje aflopend op steel, donker grijsbruin, roze bepoederd (loep!), snede gaaf, concolor met zijden. Steel 30 x 1-1,5 mm, recht, iets verbreed naar de top, grijsbruin, iets bleker dan hoed, geheel afstaand, ijl, wittig-bleekgrijsbruin behaard, basis bleekbruin-strigose, massief, taai. Geur onbeduidend. Sporen 11,5-14,5 x 8,0-8,7 μ , veelhoekig, bruinwandig (in H₂O).

Nolanea hirta verschilt van *R. dysthales* met name in de bleke steelbehang en de overwegend grijze tint in alle delen van het vruchtlichaam. *R. subnigrellus* Romagn. is nauw verwant, maar heeft een ijlere, witte steelbehang en iets kleinere sporen.

Samenvattend kan men rustig stellen dat Mön ook aan mycolo-gen veel te bieden kan hebben. We hopen dan ook in de komende jaren het eiland nogmaals te bezoeken in een wat gunstiger jaargetijde.

Als aanvulling op bovenstaande is het wel leuk te vermelden dat ik gedurende een korte vakantie op Mön in juni 1977 in een sleedoornheg *Rhodophyllus niphoides* Romagn. aantrof. Deze spierwitte voorjaars-satijnzwam is naar het zich laat aanzien in West-Europa wijd verspreid, maar erg zeldzaam. Romagnesi kent slechts een tweetal vindplaatsen in Frankrijk; in Nederland is de soort met zekerheid van een drietal plaatsen bekend.

Summary:

The author gives an account of the Agarics found during a weekend-foray in October 1977 on the island of Mön (Denmark). The beech-forests and *Juniper* heaths on the calcareous cliffs at the eastern coast were visited. Descriptions are given of some interesting species viz. *Mycena crocata* (Schrad. ex Fr.) Kumm., *Pholiota muelleri* (Fr.) P.D. Orton and *Nolanea hirta* Vel. From an

earlier excursion in June 1977 *Rhodophyllus niphoides* Romagn. is recorded, growing in dense *Prunus spinosa* copses.

Literatuur:

- Knudsen, H. (1977). Checkliste over Danmarks hattsvampe, utg. Foreningen til Svampekundskapens Fremme, Kopenhagen.
 Lange, J. (1940). Flora Agaricina Danica, vol V, Kopenhagen.
 Tjallingii-Beukers, D. (1977). *Pholiota muelleri* (Fr.) P.D. Orton, ein schöner Schüppling, bei Detmold (Westfalen) gefunden. Westfälische Pilzbr. 11: 39-42.

=====

PADDESTOELEN-GEGEVENS VAN DE WADDENEILANDEN GEVRAAGD

Een internationale kommissie is thans bezig met het bundelen van alle beschikbare natuurwetenschappelijke gegevens over het Waddengebied van Den Helder tot Esbjerg in Denemarken. Dit moet in 1978 uitmonden in een wetenschappelijke publikatie ("witboek") die de basis moet gaan vormen voor een verantwoord planologisch beleid en optimaal beheer van dit gebied. Ondergetekende heeft daarin de taak om een overzicht van de fungi te vervaardigen.

Voor Nederland vormen ekskursieverslagen van de N.M.V. en Coolia een belangrijke bron van informatie, maar er zijn veel duidelijke lakunes. Vermoedelijk bevinden zich nog heel wat gegevens in notitieboekjes van sommige van onze leden over privé-ekskursies of over de ekskursie van de vereniging naar Texel (1971). Van deze ekskursie heb ik geen volledige soortenlijst gezien.

Degenen, die over betrouwbare, niet gepubliceerde gegevens beschikken, worden dringend verzocht om deze spoedig door te geven aan onderstaand adres.

Eef Arnolds
 Biologisch Station, Kampsweg 27,
 Wijster (Dr.).